

FIȘA DISCIPLINEI
ANUL 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	UNIVERSITATEA BUCUREȘTI
1.2. Facultatea	DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3. Departamentul	DE TEOLOGIE ISTORICĂ, BIBLICĂ ȘI FILOLOGIE
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5. Ciclul de studii	MASTER
1.6. Programul de studii	TURISM ȘI PATRIMONIU RELIGIOS

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	ARHEOLOGIE PALEOCREȘTINĂ			2.2. Cod disciplină	MTPR 113		
2.3. Titularul activității de curs	Pr. Prof. Dr. Moldoveanu Ioan						
2.4. Titularul activității de seminar	Pr. Prof. Dr. Moldoveanu Ioan						
2.5. Anul de studiu	I	2.6. Semestrul	II	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei - facultativă	F

3. Timpul total estimat

3.1. Număr ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					<i>Ore</i>
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					
Tutoriat					
Examinări					
Alte activități					
3.7 Total ore studiu individual					
3.8 Total ore din planul de învățământ			56		
3.9 Total ore pe semestru			56		
3.10 Numărul de credite			2		

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	

6. Rezultatele învățării

Cunoștințe	<p>Studentul/absolventul recunoaște și explică formularea unor analize privind realizarea pelerinajelor, în scopul cunoașterii istoriei culturii și civilizației creștine, interpretând datele prin utilizarea unui limbaj nuanțat și a unor metode, paradigme și concepte specifice.</p> <p>Absolventul interpretează corect datele privind patrimoniul religios, utilizând un limbaj specific nuanțat, metode, paradigme și concepte detaliate.</p>
Aptitudini	<p>Studentul/absolventul aplică tehnici și metode de apreciere detaliată a strategiilor privind metodele de valorificare a artei creștine ca mistagogie, prin turismul religios.</p> <p>Absolventul utilizează criterii și metode de evaluare pentru folosirea versatilă a modalităților de evidențiere a legislației patrimoniului cultural-eclezial.</p>
Responsabilitate și autonomie	<p>Studentul/absolventul gândește autonom și responsabil pentru construirea, evaluarea, revizuirea și asigurarea indicatorilor relevanți, precum și combinarea metodelor și tehnicilor consacrate în vederea realizării itinerariilor creștine.</p> <p>Absolventul este capabil să identifice noi modalități de abordare a proceselor specifice elaborării unor modele inovative de cercetare și punere în valoare și protecție a patrimoniului eclezial.</p>

7. Conținuturi

7.1 Curs – sem I 7.2 seminarii	Metode de predare	Observații
1. Izvoare bio-bibliografice necesare studiului Istoriei Bisericii Ortodoxe Române. Domenii și discipline adiacente – Arheologia creștină	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore
2. Începuturile vieții creștine pe teritoriul României și continuitatea daco-romană în Dacia. Patrunderea și dezvoltarea creștinismului în teritoriul nord-dunarean.	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore
3. Arheologie literară: mărturii literare din epoca patristică privind vechimea creștinismului românesc. Mărturii lingvistice. Teologi și scriitori bisericești sciți în secolele IV-VI	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore
4. Dovezi cu privire la începuturile creștinismului; predica apostolică (Sf. Ap. Andrei și Sf. Ap. Filip) pe teritoriul Scythiei Minor.	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore
5. Arheologie antropologică: martirii creștini în ținuturile dunărene până la pacea lui Constantin cel Mare și după	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore

această perioadă. Martiri daco-romani în zonele romanizate din stânga și dreapta Dunării (sec. III-IV).		
6. Mărturii arheologice privind răspândirea creștinismului la nordul și sudul Dunării (secolele III-IV) (bazilici, obiecte de cult, relicvarii, cruci, inscripții). Mărturii arheologice privind răspândirea creștinismului în Transilvania (secolele III-IV).	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore
7. Creștinismul daco-roman în nordul Dunării în secolul IV (creștinarea goților, Ulfila, persecuțiile goților împotriva creștinilor, martiriul Sf. Sava Gotul și al Sf. Emilian de Durostorum). Sf. Vasile cel Mare și teritoriile dobrogene. Noi descoperiri.	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore
8. Episcopia Tomisului și ierarhii ei; participarea lor la Sinoadele ecumenice. Teologi din Scythia Minor și contribuția lor pe plan european la consolidarea culturii bisericești (Sf. Niceta de Remesiana, Laurentiu de Novae, Ioan Casian, Dionisie cel Mic, Ioan Maxențiu etc.). Indicii arheologice ale unei vieți creștine organizate în Dobrogea.	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	3+3 ore
9. Creștinismul daco-roman din secolul VI. Arhiepiscopia Justiniana Prima și jurisdicția ei. Titularii Arhiepiscopiei. Legăturile acesteia cu teritoriile din nordul Dunării. Urme creștine la Sucidava.	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore
10. Situația generală a Bisericii în sec. VII-XI. Migrațiile, reșezările de populații, formarea poporului român, încreștinarea popoarelor slave, misiunea fraților Chiril și Metodiu.	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore
11. Situația generală a Bisericii în sec. VII-XI. Migrațiile, reșezările de populații, formarea poporului român, încreștinarea popoarelor slave, misiunea fraților Chiril și Metodiu.	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore
12. Biserica românească în sudul Dunării în sec. X-XIV: Imperiul vlaho-bulgar, formarea Vlahiilor balcanice, episcopia vlahilor, recunoașterea Patriarhiei bulgare și desființarea ei. Dobrogea - despotatul lui Dobrotici, în secolele VII-XIV și viața bisericească de acolo.	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	2+2 ore
13. Viața bisericească a românilor din Transilvania și Banat în sec. XI-XIII: formațiunile politice din Transilvania, migrația ungarilor și încreștinarea lor. Episcopiile românești și sediile lor; viața mănăstirească.	<i>Prelegere, discuții, seminarizare</i>	3+3 ore

Bibliografie

Suport de curs:

Nicolae Gudea, Ioan Ghiurco, **Din istoria creștinismului la români. Mărturii arheologice**, Cluj, 2002, 275 pp.

Material ajutător:

Penelope Filacchione, Catarina Papi, **Archeologia christiana. Coordinate astorice, geografice e culturali (sec. I-V)**, Roma, 2015.

Băbuș, Emanoil, **Iustiniana Prima în lumina noilor cercetări**, "ST", nr.1, 1987.

Bărbulescu, Mihail ș.a., **Istoria României**, Ed. Corint, București, 2002.

Bârzu, Ligia și Stelian Brezeanu, **Originea și continuitatea românilor. Arheologie și tradiție istorică**, Edit. Enciclopedică, Buc., 1991.

Brătianu, Ghe., **O enigmă și un miracol istoric: poporul român**, Edit. Corint, 2000.

Cantacuzino, Ioan Mihai, **O mie de ani în Balcani**, Ed. albatros, București, 1996.

Chihai, Pavel, **Tradiții răsăritene și influențe occidentale în Țara Românească**, Ed. Arhiepiscopiei București, 1993.

Ciurea, Pr. Prof. Al. I., **L’historiographie de l’Eglise roumaine et ses problemes actuels**, în vol. “De la theologie Orthodoxe roumaine des origines a nos jours”, București, 1974, p. 121-158.

Coman, Pr. Prof. G. I., **Scriitori bisericești în epoca străromână**, Buc., 1979.

Constantiniu, Florin, **O istorie sinceră a poporului român**, Univers Enciclopedic, București, 1997.

Dănilă, Nicolae, **Martyrologium daco-romanum**, în “Verbum”, VI-VII, nr. 7, 1995-1996.

Dănilă, Nicolae, **Sf. Apostol Filip, alt evanghelizator al Scythiei Minor**, “Telegraful Român”, Sibiu, an 145, nr. 43-44, 15 nov. 1997.

Diaconescu, Mihail, **Literatura daco-romană**, București, 2000.

Djuvara, Neagu, **O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri**, Humanitas, București, 2000.

Giurăscu, Constantin C., **Istoria românilor** (3 vol.), București, 2001.

Păcurariu, Pr. Prof. Dr. Mircea, **Istoria Bisericii Ortodoxe Române** (3 vol.), vol. I, Editura Instit. Biblic și de Misiune al BOR, ediția a doua, 1992.

Păcurariu, Pr. Prof. Mircea, **Istoria Bisericii românești din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș**, Cluj-Napoca, 1992.

Popescu, Prof. Dr. Emilian, **Christianitas daco-romana**, Editura Academiei Române, 1994.

Popescu, Prof. Dr. Emilian, **Creștinismul timpuriu pe teritoriul României. Originile apostolice. Bizanțul sau Roma?**, în volumul “Priveghind și lucrând pentru mântuire”, Editura Mitrop. Moldovei și Bucovinei, Iași, 2000.

Vornicescu, mitropolit Nestor, **Primele scrieri patristice în literatura noastră, sec. IV-XVI**, edit. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1984.

Zugravu, Nelu, **Geneza creștinismului la români**, București, 1997 (Institutul român de tracologie. Biblioteca Thracologica, XVIII).

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

--

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare	9.2 metode de evaluare	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	<i>Evaluare finală</i>	<i>Examen scris</i>	75%
.5 Seminar/laborator	<i>Verificare parțială pe parcursul semestrului</i>	<i>Test evaluare</i>	
	<i>Activitate la seminar</i>		25%
10.6 Standard minim de performanță:			
Modelarea și rezolvarea unor probleme cu grad mediu de complexitate, folosind cunoștințe de matematică și informatică.			

Data Completării
25.09.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament
30.09.2025

Semnătura Directorului de Departament